

كد رهگیری ثبت پروپوزال:

كد رهگیری ثبت پایان نامه:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کلیه امتیازهای این پایان‌نامه به دانشگاه بوعلی سینا تعلق دارد. در صورت استفاده از تمام یا بخشی از مطالب این پایان‌نامه در مجلات، کنفرانس‌ها و یا سخنرانی‌ها، باید نام دانشگاه بوعلی سینا یا استاد راهنمای پایان‌نامه و نام دانشجو با ذکر مأخذ و ضمن کسب مجوز کتبی از دفتر تحصیلات تکمیلی دانشگاه ثبت شود. در غیر این صورت مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت. درج آدرس‌های ذیل در کلیه مقالات خارجی و داخلی مستخرج از تمام یا بخشی از مطالب این پایان‌نامه در مجلات، کنفرانس‌ها و یا سخنرانی‌ها الزامی می‌باشد.

....., Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran.

مقالات خارجی

..... گروه دانشکده، دانشگاه بوعلی سینا، همدان.

مقالات داخلی

دانشگاه بوعلی سینا
دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی
گروه آموزشی علوم اجتماعی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته علوم اجتماعی_جامعه‌شناسی

عنوان:

بررسی جامعه‌شناختی عوامل موثر بر بروز رفتارهای نابهنجار در میان
تماشاگران فوتبال در شهر همدان

استاد راهنما:

دکتر محمدسلیمان قائمی‌زاده

اساتید مشاور:

دکتر سلیمان پاک سرشت

دکتر غلامرضا شعبانی بهار

نگارش:

اکرم نادی

۱۶ اسفند ۱۳۹۱

تقدیم بہ:

پدر عزیزم

پدرم دسات بوی زحمت

چشمت رنگ حسنگی

اما صدایت رنگ زندگی است

پدرم

دسات، چشمت و صدایت را عاشقانه دوست دارم

مادر عزیزم

مادرم عظمت رومی ستایم کہ در مقابل فراز و نشیب زندگی چون کوهی استوار است.

ای متین ترین، صبورترین، زحمتکش ترین و عظیم ترین بندگان خدا این ناخیر را با تمام وجود بہ پیشکامتان تقدیم می کنم تا آخر عمر

پاسکزار زحمت شاعرینان، ستم. باشد کہ ہموارہ ہموارہ در موفقیت ہای بعدی من باشد.

تقدیر و تشکر:

سپاس خدای را که به من نعمت وجود بخشید تا در راه فراگیری علم و دانش قدم بگذارم. پس از حمد و ثنایه درگاه خداوند متعال از تمامی کسانی که مرا مورد لطف و محبت خویش قرار دادند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

از استاد راهنمای دلسوز و ارجمندم جناب آقای محمد سلمان قائمی زاده که در طول دوران تحصیل کارشناسی ارشد، همواره یار و یاور من بودند و بارها به منی‌های ارزشمند خود و صبر و حوصله در انجام این پروژه و نگارش این پایان‌نامه مرایاری فرمودند از صمیم قلب تشکر می‌کنم.

از اساتید مشاور و کرانقدر و بزرگوارم جناب آقای دکتر سلیمان پاک سرشت و جناب آقای دکتر غلام رضا شعبانی که مرا مورد لطف و عنایت خود قرار دادند صمیمانه تشکر می‌نمایم.

از جناب آقای دکتر اسماعیل بلالی و اسد... تقدی اساتید گرامیم که زحمات مطالعه و داوری این پایان‌نامه را قبول فرمودند تشکر می‌کنم.

از دوستان و همکلاسی‌هایم آقایان بابایی، کبی، نجفی، و خانم باقاجی، چک، لطفی، بهروز و سایر دوستان تشکر می‌کنم.

دانشگاه بوعلی سینا

مشخصات رساله/پایان نامه تحصیلی

عنوان:

بررسی جامعه‌شناختی عوامل موثر بر بروز رفتارهای نابهنجار در میان تماشاگران فوتبال در شهر همدان

نام نویسنده: اکرم نادی

نام استاد/اساتید راهنما: دکتر محمد سلمان قائمی‌زاده

نام استاد/اساتید مشاور: دکتر سلیمان پاک سرشت / دکتر غلامرضا شعبانی بهار

دانشکده: اقتصاد و علوم اجتماعی

گروه آموزشی: علوم اجتماعی

رشته تحصیلی: علوم اجتماعی

گرایش تحصیلی: جامعه‌شناسی

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

تاریخ تصویب پروپوزال: ۱۳۹۱/۰۴/۰۷

تاریخ دفاع: ۱۳۹۱/۱۲/۱۶

تعداد صفحات: ۱۴۱

چکیده:

این پژوهش به بررسی جامعه‌شناختی عوامل موثر بر بروز رفتارهای نابهنجار در میان تماشاگران فوتبال در شهر همدان در سال ۱۳۹۱ می‌پردازد. به منظور تبیین پدیده مورد بررسی از نظریه‌های مختلفی از جمله نظریه فشار اجتماعی، یادگیری اجتماعی، کنترل اجتماعی و نظریه نظریه‌پردازان مکتب لیسنستر استفاده شده است. روش تحقیق در این پژوهش از نوع پیمایشی و تکنیک جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه است. نتایج این تحقیق از یک نمونه ۳۵۰ نفری، به صورت تصادفی سیستماتیک و از طریق فرمول کوکران از جامعه آماری ۴۰۰۰ نفری تماشاگران ورزشگاه قدس همدان به دست آمده است. به منظور تحلیل این تحقیق از آزمون‌های دو متغیره و چند متغیره (رگرسیون، تحلیل مسیر، کای اسکوئر) استفاده شده است. نتایج تحلیل دو متغیره نشان می‌دهد که بین قومیت و رفتار نابهنجار، سن و رفتار نابهنجار، تحصیلات و رفتار نابهنجار، پایگاه اقتصادی-اجتماعی و رفتار نابهنجار، محل تولد و رفتار نابهنجار، تنش در منزل و رفتار نابهنجار، رابطه وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل مسیر حاکی از این است که متغیر سابقه دعوا و نزاع و متغیر رفتار مربی، داور و بازیکن به صورت مستقیم بر متغیر وابسته (رفتار نابهنجار) تأثیر دارند و متغیرهای تنش در منزل و پایگاه اقتصادی-اجتماعی به صورت غیر مستقیم بر متغیر وابسته تأثیر دارند. علاوه بر این نتایج تحلیل مسیر نشان می‌دهد که متغیر رفتار مربی، داور و بازیکن (۰/۶۹۰) و پایگاه اقتصادی-اجتماعی (۰/۱۳۷-) به ترتیب بیشترین و کمترین تأثیر را بر متغیر وابسته دارند

واژه‌های کلیدی: جامعه‌شناسی ورزش، فوتبال، تماشاگران، رفتارهای نابهنجار

فهرست مطالب

فصل اوّل کلیات

۱-۱) مقدمه	۱
۲-۱) طرح مسئله	۴
۳-۱) اهمیت و ضرورت تحقیق	۶
۴-۱) اهداف	۹
۵-۱) سوالات تحقیق	۹

فصل دوّم ادبیّات تحقیق

مقدمه	۱۳
۱-۲) پیشینه تحقیق	۱۳
۱-۱-۲) تحقیقات داخلی	۱۴
۲-۱-۲) پیشینه خارجی	۱۷
۳-۱-۲) نقد و ارزیابی تحقیقات پیشین	۲۰
۲-۲) ادبیات نظری تحقیق	۲۰
۱-۲-۲) نظریات جامعه شناسان	۲۲
۲-۲-۲) اثبات گرایی و کج رفتاری	۲۳
۳-۲-۲) برساختگرایی و کج رفتاری	۲۵
۴-۲-۲) نظریه فشار اجتماعی	۲۸
۵-۲-۲) کوهن و ناکامی منزلتی (نظریه خرده فرهنگی)	۳۱
۶-۲-۲) نظریه یادگیری اجتماعی	۳۷
۷-۲-۲) نظریه کنترل اجتماعی	۴۳

- ۴۳ مکتب لیستر (۸-۲-۲)
- ۵۱ نظریات نوربرت الیاس (۹-۲-۲)
- ۵۵ عوامل موثر بر بروز رفتارهای نابهنجار (۳-۲-۲)
- ۵۷ خانواده (۱-۳-۲)
- ۵۸ مدرسه (۲-۳-۲)
- ۵۸ گروه همسالان (۳-۳-۲)
- ۵۹ پایگاه اقتصادی و اجتماعی (۴-۳-۲)
- ۶۰ جوانی و تجرد (۵-۳-۲)
- ۶۰ بیکاری (۶-۳-۲)
- ۶۰ مصرف الکل (۷-۳-۲)
- ۶۱ بحران هویت (۸-۳-۲)
- ۶۱ نقش داوری (۹-۳-۲)
- ۶۲ رفتار بازیکنان و مربیان (۱۰-۳-۲)
- ۶۲ سیاستگذاران نادرست در ورزش (۱۱-۳-۲)
- ۶۲ فراموش کردن ویژگیهای خاص دوران جوانی (۱۲-۳-۲)
- ۶۳ روزنامه‌ها (۱۳-۳-۲)
- ۶۳ استادیوم و رفاه تماشاگران (۱۴-۳-۲)
- ۶۴ سیستم حمل و نقل ضعیف (۱۵-۳-۲)
- ۶۵ سرویس‌های بهداشتی کثیف (۱۶-۳-۲)
- ۶۵ نحوه تهیه بلیط (۱۷-۴-۲)
- ۶۶ تعصب (۱۸-۳-۲)
- ۶۶ درشتنمایی پیش‌آمدهای حواشی فوتبال (۱۹-۳-۲)

۶۶	۲-۳-۲۰) نتیجه مسابق.....
۶۷	۲-۳-۲۱) اختلاف امتیاز.....
۶۷	۲-۴) چارچوب نظری.....
۷۰	۲-۵) فرضیات تحقیق.....
۷۱	۲-۶) مدل تحقیق.....

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۷۵	۳-۱) مقدمه.....
۷۶	۳-۲) روش تحقیق.....
۷۷	۳-۳) تعریف مفاهیم و تعیین و اندازه گیری متغیرهای تحقیق.....
۷۷	۳-۳-۱) تعریف متغیرهای مستقل.....
۷۷	۳-۳-۱-۱) پایگاه اقتصادی - اجتماعی.....
۷۸	۳-۳-۱-۲) ناکامی های آموزشی - شغلی.....
۷۸	۳-۳-۱-۳) ارتباط با دوستان و خویشان نابهنجار.....
۷۸	۳-۳-۱-۴) تنش در منزل.....
۷۹	۳-۳-۱-۵) سابقه دعوا و نزاع.....
۷۹	۳-۳-۱-۶) رفتار مربی و بازیکن و داور.....
۷۹	۳-۳-۲) تعریف متغیر وابسته.....
۷۹	۳-۳-۲-۱) رفتارهای نابهنجار.....
۸۰	۳-۴) جامعه آماری و روش نمونه گیری.....
۸۰	۳-۴-۱) قلمرو مکانی.....
۸۰	۳-۴-۲) جامعه آماری.....
۸۱	۳-۵) شیوه تعیین حجم نمونه.....

۸۲۶-۳) واحد تحلیل و مشاهده
۸۲۷-۳) ابزار گردآوری اطلاعات
۸۲۸-۳) سنجش اعتبار و روایی
۸۳۱-۸-۳) اعتبار تحقیق
۸۳۲-۸-۳) پایایی

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۹۱مقدمه
۹۱۱-۴) یافته های توصیفی
۹۹۲-۴) نتایج تحلیل تحقیق (تحلیلهای دو متغیری و چند متغیری)
۱۰۲آزمون فرضیه ها
۱۰۲۱-۲-۴) آزمون فرضیه ی اول
۱۰۳۲-۲-۴) آزمون فرضیه ی دوّم
۱۰۴۳-۲-۴) آزمون فرضیه ی سوّم
۱۰۵۴-۲-۴) آزمون فرضیه ی چهارم
۱۰۶۵-۲-۴) آزمون فرضیه ی پنجم
۱۰۷۶-۲-۴) آزمون فرضیه ی ششم
۱۰۸۷-۲-۴) جمع بندی نتایج فرضیات
۱۰۸۸-۲-۴) تحلیل چند متغیره
۱۱۱محاسبه تأثیرات مستقیم و غیر مستقیم

فصل پنجم: خلاصه و نتیجه گیری

۱۱۵مقدمه
۱۱۵۱-۵) خلاصه روند پژوهش

۱۱۶ ۲-۵ نتایج تحقیق

۱۱۶ ۱-۲-۵ نتایج تجربی تحقیق

۱۱۹ ۲-۲-۵ نتایج نظری تحقیق

۱۲۱ پیشنهادات

۱۲۷ منابع فارسی

فهرست جداول

- جدول ۳-۱ گویه‌های اندازه‌گیری پایگاه اقتصادی - اجتماعی ۷۷
- جدول ۳-۲ گویه‌های اندازه‌گیری ناکامی آموزشی - شغلی ۷۸
- جدول ۳-۳ گویه‌های اندازه‌گیری ارتباط با دوستان و خویشان نابهنجار ۷۸
- جدول ۳-۴ گویه‌های اندازه‌گیری تنش در منزل ۷۸
- جدول ۳-۵ گویه‌های اندازه‌گیری سابقه دعوا و نزاع ۷۹
- جدول ۳-۶ گویه‌های اندازه‌گیری رفتار مربی و بازیکنان و داور ۷۹
- جدول ۳-۷ گویه‌های اندازه‌گیری رفتار نابهنجار ۸۰
- جدول ۳-۸ میزان پایایی شاخص‌های متغیر مستقل براساس آلفای کرونباخ در پیش‌آزمون ۸۵
- ادامه جدول ۳-۸ میزان پایایی شاخص‌های متغیر مستقل براساس آلفای کرونباخ در پیش‌آزمون ۸۶
- ادامه جدول ۳-۸ میزان پایایی شاخص‌های متغیر مستقل براساس آلفای کرونباخ در پیش‌آزمون ۸۷
- جدول ۳-۹ میزان پایایی شاخص‌های متغیر وابسته براساس آلفای کرونباخ در پیش‌آزمون ۸۷
- جدول ۴-۱ توزیع پاسخگویان بر حسب گروه‌های سنی پنج ساله ۹۲
- جدول ۴-۲ توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تأهل پاسخگویان ۹۲
- جدول ۴-۳ توزیع پاسخگویان بر حسب محل تولد ۹۳
- جدول ۴-۴ توزیع پاسخگویان بر حسب قومیت ۹۳
- جدول ۴-۵ توزیع پاسخگویان بر حسب تحصیلات ۹۴
- جدول ۴-۶ توزیع پاسخگویان بر حسب تحصیلات والدین (پدر) ۹۴
- جدول ۴-۷ توزیع پاسخگویان بر حسب تحصیلات (مادر) ۹۵
- جدول ۴-۸ توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت اشتغال ۹۵
- جدول ۴-۹ توزیع پاسخگویان بر حسب منزلت شغلی ۹۶
- جدول ۴-۱۰ توزیع پاسخگویان بر حسب درآمد ماهیانه خانوار ۹۶
- جدول ۴-۱۱ توزیع پاسخگویان بر حسب ارتباط با دوستان نابهنجار ۹۷

- جدول ۴-۱۲ توزیع پاسخگویان بر حسب میزان ناکامی آموزشی - شغلی ۹۷
- جدول ۴-۱۳ توزیع پاسخگویان بر حسب میزان تنش در منزل ۹۸
- جدول ۴-۱۴ توزیع پاسخگویان بر حسب میزان سابقه دعوا و نزاع ۹۸
- جدول ۴-۱۵ توزیع پاسخگویان بر حسب رفتار بازیکن و مربی و داور ۹۹
- جدول ۴-۱۶ توزیع پاسخگویان بر حسب پایگاه اقتصادی اجتماعی ۹۹
- جدول ۴-۱۷ رابطه‌ی محل تولد و بروز رفتار نابهنجار در میان پاسخگویان ۱۰۰
- جدول ۴-۱۸ بررسی رابطه‌ی سن پاسخگویان و بروز رفتار نابهنجار در میان آنان ۱۰۱
- جدول ۴-۱۹ رابطه‌ی تحصیلات و بروز رفتارهای نابهنجار در میان پاسخگویان ۱۰۱
- جدول ۴-۲۰ بررسی رابطه‌ی قومیت پاسخگویان و بروز رفتار نابهنجار در میان آنان ۱۰۲
- جدول ۴-۲۱ تحلیل رابطه‌ی پایگاه اقتصادی اجتماعی و بروز رفتار نابهنجار در میان پاسخگویان ... ۱۰۳
- جدول ۴-۲۲. آماره‌های مربوط به برازش مدل در رابطه‌ی بین متغیرهای ناکامیهای آموزشی شغلی و بروز رفتار نابهنجار ۱۰۴
- جدول ۴-۲۳. نتایج ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیر ناکامیهای آموزشی شغلی بر بروز رفتار نابهنجار ۱۰۴
- جدول ۴-۲۴ آماره‌های مربوط به برازش مدل رابطه‌ی بین متغیرهای ارتباط با خویشان و دوستان نابهنجار و رفتار نابهنجار ۱۰۵
- جدول ۴-۲۵. نتایج ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیر ارتباط با خویشان و دوستان نابهنجار بر بروز رفتار نابهنجار ۱۰۵
- جدول ۴-۲۶ آماره‌های مربوط به برازش مدل رابطه‌ی بین متغیرهای تنش در منزل و بروز رفتار نابهنجار ۱۰۶
- جدول ۴-۲۷. نتایج ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیر تنش در منزل بر بروز رفتار نابهنجار ۱۰۶
- جدول ۴-۲۸ آماره‌های مربوط به برازش مدل رابطه‌ی بین متغیرهای سابقه دعوا و نزاع و بروز رفتار نابهنجار ۱۰۶
- جدول ۴-۲۹ نتایج ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیر سابقه دعوا و نزاع بر بروز رفتار نابهنجار ۱۰۷

- جدول ۳۰-۴ آماره‌های مربوط به برازش مدل رابطه‌ی بین متغیرهای رفتار بازیکن و مربی و بروز رفتار نابهنجار ۱۰۷
- جدول ۳۱-۴ نتایج ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیر رفتار بازیکن و مربی بر بروز رفتار نابهنجار ۱۰۷
- جدول ۳۲-۴ جمع بندی نتایج فرضیات ۱۰۸
- جدول ۳۳-۴. میزان تأثیر مستقیم، غیرمستقیم و کل متغیرهای مستقل بر متغیر رفتار نابهنجار... ۱۱۱

فهرست اشکال

شکل ۴-۱. مدل نظری عوامل مؤثر بر بروز رفتارهای نابهنجار..... ۱۰۹

شکل ۴-۲. مدل تجربی عوامل مؤثر بر بروز رفتارهای نابهنجار..... ۱۱۰

فصل اول

کلیات

۱-۱) مقدمه

امروزه ورزش، به‌عنوان مظهر قدرت ملت‌ها در عرصه‌های بین‌المللی و یکی از مهم‌ترین نهادهای جوامع مدرن به شمار می‌رود طوری که اماکن و استادیوم‌ها به عرصه رقابت سیاسی و به‌عنوان نماد فرهنگی اجتماعی هر کشور تغییر چهره داده‌اند (حسینی و همکاران، ۲: ۱۳۸۹).

ورزش بخشی از روند تحول کلی جامعه است. بنابراین دارای رنگ و بوی فرهنگی و اجتماعی است، هر فرهنگی دارای دریافت خاص خود از ورزش است. ورزش تحت تأثیر عامل‌های تشخیص اجتماعی و خوی رفتاری و کرداری انسان‌ها در مراحل مختلف تکامل جامعه قرار دارد (ویس، ۱۳۸۹: ۱۴). و هم‌چنین با بسیاری از مظاهر زندگی اجتماعی افراد جامعه دارای پیوند بسیار نزدیکی است. ورزش با پدیده‌ها و نهادهایی چون خانواده، اقتصاد، آموزش و پرورش، مذهب، اوقات فراغت، سیاست، حقوق، فرهنگ، رسانه‌های جمعی و بهداشت ارتباط دارد، هم‌چنین تماشاچیان ورزش به‌طور اعم، فوتبال به-طور اخص، در دنیای معاصر دارای جایگاه خاص در بین مردم می‌باشند و به‌عنوان یک پدیده اجتماعی

گسترده در قرن ۲۰ تلقی می‌شوند (آقاپور، ۱۳۶۸: ۱۸۸). بنابراین امروزه مطالعه ورزش به‌عنوان یک پدیده اجتماعی فراگیر، جایگاه ویژه‌ای در جهان معاصر دارد و رشته‌های جدیدی هم‌چون جامعه‌شناسی ورزش به مطالعه کنش متقابل مشارکت‌کنندگان ورزش اعم از ورزشکاران، مربیان، هواداران و سازمان اجتماعی می‌پردازند.

از میان همه رشته‌های ورزشی، بدون شک فوتبال دارای اهمیت و جایگاه ویژه‌ای و بالاترین ظرفیت برای جذب تماشاگران است و این رشته ورزشی توانسته خود را به جذاب‌ترین، پربیننده‌ترین و پرطرفدارترین رشته ورزشی مبدل سازد.

فوتبال یکی از معدود فعالیت‌های اجتماعی واقعاً جهانی است و با گذشت زمان به پدیده‌ای تبدیل شده که روز به روز در حال افزایش است (تیلور، ۲۰۱۱: ۱۷۵۵). فوتبال امروزه صرفاً یک ورزش ساده تفریحی نیست، بلکه ورزشی همه‌پسند، همه‌جایی، هیجان‌آور و هنرمندانه است، این ورزش دوست‌داشتنی در سطح اول باشگاه‌های غرب‌بدل به یک صنعت، تجارت و علم و از همه مهم‌تر بدل به یک فرهنگ شده و با الگوهای مشخص در سراسر جهان پراکنده شده است. هم‌چنین مخاطبان فوتبال اهمیت زیادی دارند، زیرا باعث گسترش نفوذ اجتماعی فوتبال در تمام جامعه می‌شوند و ضرورت اجتماعی و اهمیت این ورزش را غیر قابل انکار و اجتناب‌ناپذیر می‌سازند. به تعبیر جان اشتاین بک «فوتبال بدون هوادارانش هیچ است» به‌عبارت دیگر، جذابیت‌ها و جایگاه این بازی را نه بازیکنان بلکه هوادارانش می‌سازند. (کشکر و همکاران، ۱۳۹۰: ۷۲).

تحت تأثیر فرایندهای جهانی، طی سالیان اخیر، شاهد اوج‌گیری جاذبه فوتبال حرفه‌ای در کشورمان بوده‌ایم که این مسأله دارای ابعاد و آثار اجتماعی ویژه در سطح ملی بوده است. توسعه لیگ‌های ورزشی و اقبال سازمان‌های مختلف به تشکیل و حمایت تیم‌ها و باشگاه‌های ورزشی (فوتبال) و جلب نظر اقشار جدیدی از مردم از جمله زنان و بزرگسالان، تشدید تعلق خاطر طرفداران سنتی تیم‌های شناخته شده، بروز برخی رخدادهای ناپه‌نچار در میادین ورزشی و چشم‌گیرتر از همه این‌ها،